

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **Ing. E. Š.**, bývajúcej v S., proti odporcovi **Ing. M. Š.**, bývajúcemu v S., zastúpenému JUDr. Jánom Holotom, advokátom so sídlom v Snine, Komenského 2791/35, **o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletej S. Š.**, narodenej X., zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, Humenné, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 15 C 57/2009, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. júna 2011 sp. zn. 7 Co 31/2011 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Prešove označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Humenné z 23. septembra 2010 č. k. 15 C 57/2009-258, ktorým bolo rozvedené manželstvo účastníkov a ktorým bola maloletá S. Š. zverená do osobnej starostlivosti matky, pričom odporcovi bola uložená povinnosť platiť na maloletú výživné po 25,38 eur mesačne od právoplatnosti rozsudku a zároveň bolo vyslovené, že sa neupravuje styk odporcu s maloletou. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil neopodstatnenosťou odvolania odporcu. Uviedol, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil aj správny právny záver. Keďže ani v priebehu dovolacieho konania sa na týchto skutkových zisteniach nič nezmenilo, osvojil si náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňového súdu, na ktoré v plnom rozsahu odkázal.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie odporca. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom, ktoré malo spočívať v tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne a dostatočne neodôvodnil a na prejednanie odvolania nenariadil v zmysle § 241 ods. 1 písm. a/ O.s.p. pojednávanie. Namietal najmä, že neboli akceptované jeho rôzne pripomienky k priebehu prvostupňového konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania podľa § 238 O.s.p. v predmetnej veci neprichádzala do úvahy. Uvedené ustanovenie v odsekoch 1 až 3 pripúšťa dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu a za určitých podmienok aj proti potvrdzujúcemu rozsudku. V zmysle odseku 4 tohto ustanovenia však dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine, ibaže ide o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. V preskúmvanej veci boli predmetom konania práva a povinnosti vyplývajúce z právneho vzťahu upraveného Zákonom o rodine (rozvod manželstva, starostlivosť o maloleté dieťa, styk s ním, i vyživovacia povinnosť odporcu k dieťaťu), nešlo však o obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv a povinností alebo o pozastavenie ich výkonu, ani o priznanie rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, ani o určenie alebo zapretie rodičovstva a ani o osvojenie. Prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia bola preto vylúčená.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú

spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z hľadiska skúmania prípustnosti dovolania odporcu podľa ustanovení § 237 O.s.p. sa bolo potrebné osobitne zaoberať tou časťou rozsudku, ktorou bol potvrdený rozvod manželstva účastníkov a zvlášť ďalších častí, ktoré sa týkajú starostlivosti o maloleté dieťa, styku odporcu s maloletým dieťaťom a povinnosti platiť výživné.

Najvyšší súd v súvislosti s prípustnosťou dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozvod manželstva, poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 1. júla 2009 sp. zn. II. ÚS 398/08, v ktorom sa ústavný súd z ústavnoprávných aspektov vyjadril k otázke prípustnosti dovolania podľa § 237 O.s.p. smerujúceho proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené. Ústavný súd zdôraznil princíp právnej istoty a vyslovil právny názor, že prípustnosť dovolania proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené, nezakladá ani prípadná procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p.

Otázkou prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. smerujúceho proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené, sa už zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v odôvodnení uznesenia zo 17. júna 2005 sp. zn. 2 Cdo 128/2005 (viď R 59/2005) uviedol, že rozhodnutím o rozvode manželstva sa mení osobný stav účastníkov, ktorý pôsobí nielen voči tretím osobám, ale aj voči súdom (§ 159 ods. 2 O.s.p.). V nadväznosti na to treba znenie § 237 O.s.p. vykladať nie doslovne (tak, že dovolaním možno v prípade výskytu niektorej z týchto väd napadnúť skutočne každé rozhodnutie odvolacieho súdu), ale tak, že procesná vada v zmysle tohto ustanovenia nezakladá prípustnosť dovolania, pokiaľ smeruje proti rozsudku, ktorým bolo rozvedené manželstvo. Tento právny záver bol v tomto rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odôvodnený aj požiadavkou, aby sa prípadným „obnovením (oživením) manželstva“, ako dôsledku zrušenia právoplatného rozhodnutia, ktorým bolo manželstvo rozvedené, nevytvorila situácia nezlučiteľná so stavom, ktorý sa medzitým mohol vytvoriť. Najvyšší súd na ilustráciu poukázal jednak na právne problémy vyplývajúce z možnosti, že medzičasom došlo k uzavretiu nového manželstva,

jednak na právne problémy vyplývajúce z prípadného uplatnenia zákonných domniek otcovstva (porovnaj aj uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. januára 2010 sp. zn. 5 Cdo 252/2009 a z 18. februára 2010 sp. zn. 3 Cdo 247/2009 – R 41/2010).

So zreteľom na vyššie uvedené prípustnosť dovolania odporcu smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu v tej časti potvrdzujúceho výroku, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo rozvedené manželstvo účastníkov, bola preto aj podľa § 237 O.s.p. bez ďalšieho vylúčená.

Dovolací súd z úradnej povinnosti skúmal prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. v časti, v ktorej smerovalo proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zverení dieťaťa, o povinnosti platiť výživné a o neupravení styku. Nezistil však existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení.

Za dôvodnú nebolo možné považovať dovoláciu námietku odporcu o odňatí možnosti konať pred odvolacím súdom tým, že odvolanie bolo prejednané bez nariadenia pojednávania. V zmysle ustanovenia § 214 ods. 2 O.s.p. v znení platnom v čase rozhodovania, odvolací súd môže o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania, ak nejde o niektorý z prípadov uvedených v odseku 1 tohto ustanovenia, t. j. ak nejde o prípad, kedy je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (táto okolnosť závisí od úvahy odvolacieho súdu), alebo ak súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania alebo ak to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Pretože v preskúmvanej veci nešlo o žiaden z prípadov vyplývajúcich z § 214 ods. 1 O.s.p., odvolací súd bol oprávnený podľa odseku 2 tohto ustanovenia rozhodnúť o odvolaní bez nariadenia pojednávania.

Neopodstatnenou bola aj námietka odporcu o odňatí možnosti konať pred súdom tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne a dostatočne neodôvodnil.

Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že podľa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003: „Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto

odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces“. Poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05 zo 16. marca 2005, podľa ktorého: „Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní“. Nemožno tiež opomenúť, že zákonom č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, bol dovtedajší text § 219 O.s.p. doplnený okrem iného odsekom 2, podľa ktorého, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Citované nové ustanovenie tak reagovalo na súdnu prax v prípadoch úplných a presvedčivých rozhodnutí súdov prvého stupňa, kedy odôvodnenie rozhodnutia odvolacích súdov bolo len kopírovaním vecne správnych dôvodov. V takých prípadoch je preto podľa novej právnej úpravy postačujúce už len stručné konštatovanie o správnosti a presvedčivosti napádaného rozhodnutia, s ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje.

V preskúmvanej veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia, v časti týkajúcej sa úpravy práv a povinností rodičov k dieťaťu, uviedol rozhodujúci skutkový stav, stanoviská účastníkov, výsledky vykonaného dokazovania, prečo nevykonal ďalšie dôkazy a ako vec právne posúdil, pričom prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa vysvetlil, z akých úvah vychádzal pri závere, že zverenie do starostlivosti navrhovateľky je v najlepšom záujme maloletej dcéry. Dostatočne objasnil i výšku výživného a nepotrebnosť úpravy styku odporcu s maloletou. Skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade

zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na ne odkazujúce odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odporcu. Napokon odvolací súd sa osobitne vyjadril k jednotlivým námietkam odporcu uplatneným v odvolaní a to i nad rozsah požadovaný ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p., či citovaných rozhodnutí ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie odporcu ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože ostatným účastníkom v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

Toto uznesenie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. februára 2012

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová